

3. MEZOPOTAMYA VE SURİYE BÖLGESİNDE İLK KÜLTÜRLER

Bölgedeki en eski insan izlerinden örnekler, Alt Paleolitik döneme ait olup, Ürdün vadisinde Ubeydiya'da bulunmuşlardır

Önasyadaki
En eski
İnsan
izleri

Ubeydia, Boğa Boynuzu,
Alt Paleolitik

Ubeydia, Hipopotamus Kemiği,
Alt Paleolitik

HOMO ERECTUS

LATİNCE'DE "DİK İNSAN"

SOYU TÜKENMİŞ

İNSANSI TÜRÜDÜR VE

**MODERN İNSANIN
(HOMO SAPIENS) ATASI**

OLDUĞU KABUL EDİLİR

1830'larda keşfi yapıldı

Aşölyen, Paleolitik Çağ'da Homo sapiens ve Homo erectus'un el baltaları ve yongalardan hazırlanmış kesici alet kullanımıyla standartlaştırdıkları kültürdür. Adını Fransa, Somme'daki Saint-Acheul'den alır.

Jacques Boucher de Perthes

Aşölyen; Adını Fransa'da Somme Vadisi'nin Saint-Acheul'den alan tarih öncesi dönemlerden Paleolitik Çağ içinde yer alan taş endüstrilerinden biridir.

Ders kapsamındaki bölgede mevcut olan; diğer bazı alt paleolitik siteler; orta ve üst paleolitik olarak adlandırılanlar, Ürdün vadisinde ve kıyı şeridindeki düzlüklerde

**Diğer alt
paleolitik siteler
orta ve üst
paleolitik olarak
adlandırılanlar,
Ürdün vadisinde
ve kıyı
şeridindeki
düzlüklerde
dir.
*Bunların
arasında Evron
Quarry, küçük
bir sit.
*Burada bazı
hayvan
kemikleri ve bazı
taş aletler
bulunmuş**

İsrail’de, Göl Kıyısı
yerleşimi, 13 arkeolojik
seviye var,
Gesher Benot Ya’aqov,
Hula paleo-Gölü

Gesher Benot

***Levant'ta üst aşölyene tarihlenen birçok mağara mevcuttur. Mugharan ve Aşö-Yabrudyen geleneğini taşıyan. Aşö-Yabrudyen, kuzey ve merkez Levant'ta bulunmuş.**

***Tarihleme, malzemedeki ve dişlerdeki uranyumun nisbi miktarının tespitine dayanıyor. TL ve ESR yöntemleri. 500.000/400.000 den 270.000/250.000 yıl öncesine kadar.**

***Zuttiyah Mağarasında iskelet parçaları bulunmuş ve Tabun Mağarasında ise kırık bir kalça kemiği ele geçmiş, bunlar bulunan insan kemikleri. Zuttiyah iskeleti, arkaik "homo sapiens"e verilmiş. AşöYabrudyen'in üstünde Moustarian kompleks yer alıyor.**

Kafatası

Zuttiyah Zuttiya Mağarası

Alt Paleolitik

Kuzeydoğu Irak'ta Zağros dağlarının kenarında, Büyük Zap suyunun kenarında Şanidar mağarasında Paleolitik döneme ait izler bulunmaktadır.

(**D tabakası**), taş aletler, Neandental tip iskelet ele geçmiştir.

C tabakası üst paleolitikdir.

B ise Mezolitik dönemi temsil eder; burada mikrolitler bulunmuştur.

A tabakası Neolitik dönemi temsil etmektedir. Ayrıca Şanidar mağarasında da Musterien kültüre ait kalıntılar tespit edildi.

Irak, Kerkük civarında yapılan araştırmalarda, mağaralar içinde akmak taşı aletler bulunmuş. Kerkük'ün 45 km. doğusunda **Barda Balka Mağarasında Aşöleen aletlerle çeşitli hayvan kemikleri ele geçmiş.**

**Kerkük'ün 80 km. doğusunda
Hazer Merd Mağarasında
Mousterien döneme ait aletler
mevcut (orta paleolitik)**

OHALO II

Burada yapılan arkeolojik kazılarda ve analizler sonucunda 19000 yıl öncesine ait bir çalı kulube ile paleolitik kamp sitelere güzel bir örnek elde edilmiştir.

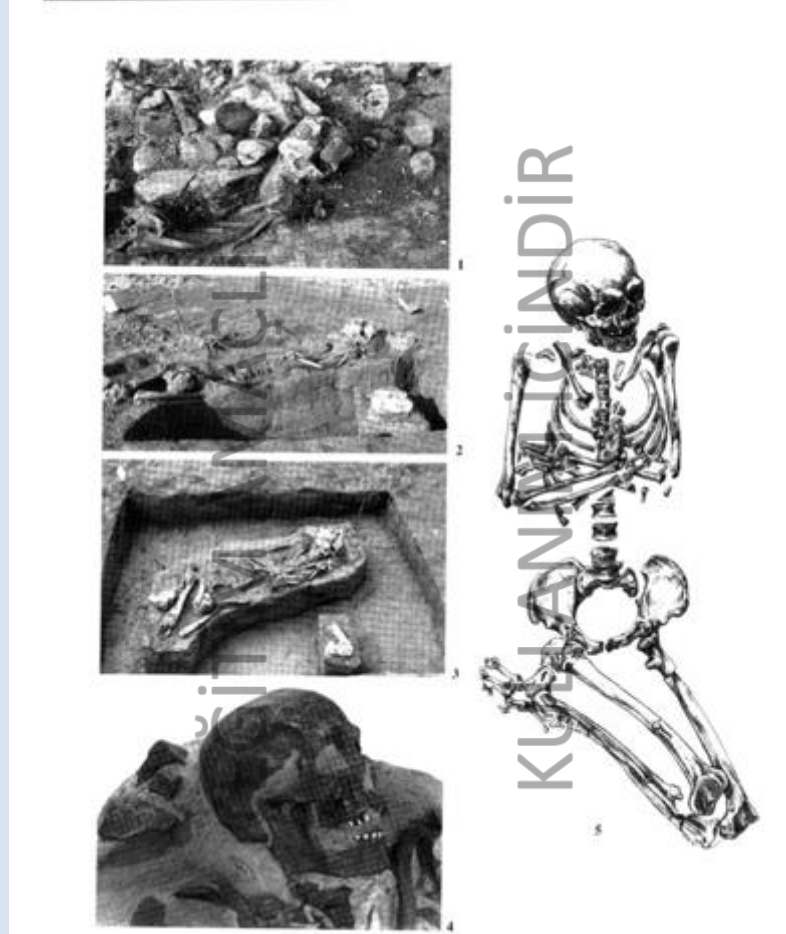
Ürdün Vadisinde yer almaktadır. Yakınoğu'da, barınaklara ait mimari kalıntılar, üst paleolitik (45000-20000) ve erken epipaleolitik (20000-12500) sitler için nadir buluntulardır (Bar-Yosef).

BU AŞAMADA YUVARLAK PLANLI BASİT KULÜBELER
YIL BOYU YAŐANAN KALICI BARINAKLARA
DÖNÜŐMEYE BAŐLAMİŐTİR
BU BARINAKLAR DA İLERLEYEN AŐAMALARDA
KİL DUVARLI DAHA İŐLEVSEL BASİT KONUTLARA
DÖNÜŐECEKTİR

Tam bir iskelet sığ bir çukurda ele geçmiş, başının altına üç destek taşı konulmuş.

BU VERİLER
ÖLÜ GÖMME
KAVRAMININ
BAŞLADIĞINI
GÖSTERMEKTEDİR

Ahşap Kalıntıları, Ohalo II

Kebaran Kültür (M.Ö. 19000/18000-13000)

Taş endüstrisinde ana değişimler var. Kebara uçları önemli. Kebara siteleri küçük boyutlu. Tabanı zemin seviyesi altına olan kulubeler var. Bu döneme ait Urkan er-Rubb II'de (Aşağı Ürdün Vadisi) bulunan bir eser önemli bir çakıl taşı, kazıma ile merdiven benzeri motifler ile süslenmiş.

**Bezenmiş Çakıldaşı, Urkan e-Rubb,
Üst Paleolitik, Kireçtaşı, 10X6.9X1.3
cm,
No: K11226**

KEBARAN DÖNEM

Mezopotamya ve Suriye Kültür Bölgesinde kültür isimleri...

İlk yaygın kültür isimleri Kebaran ve Natufyan.

Daha sonra bunlar, Neolitik Çağ'dan itibaren yaygın olarak devam edecektir. Kebaran döneminde soğuk ve kuru bir iklim hakim. Yavaş yavaş ısınmanın başlaması iklimde değişikliklere yol açmaya başladı. Böylece Geometrik Kebaran isimli dönem başladı.

Bu dönemde deniz kabukları Akdeniz ve Kızıl Deniz'den getirilmeye başlandı. Neveh David (Mt.Carmel) ve Azraq (Ürdün) yakınlarındaki Kharraneh'de kırık iskelet parçalarının içinde yer aldığı iki mezar bulundu.

Ani bir iklimsel değişim 13000/12800 civarında yağışları arttırdı. Bu safhadan itibaren önemli değişimlerin başladığını görüyoruz. Bu aşamada Natufyan yerleşimler kendisini gösteriyor.

Kebera Kazısı

Kebera 2 İskeleti

NATUFYAN DÖNEM

Natufian kültürü M.Ö.11000-9300 arasında yaşanmıştı. Kebara'ya göre daha geniş bir alanda yayılım sergiler. Filistin, Levant boyunca yayılmış, Suriye, Fırat ve daha doğuda ilişkili merkezler keşfedilmiştir.

Bu dönemde tahıl beslenmede esas unsur haline dönüşmüştür. Arkeolojik veriler bu durumu desteklemektedir. Yerleşim yerlerinde iki sıralı arpa, yabancı kızıl buğday tohumları, meşe palamudu, mercimek, nohut, bezelye benzeri yabancı bitkiler ve ocaklar, öğütme taşları ile depo olarak kullanılan kuyular bulunmuş. Natuf iskeletlerindeki aşınmış dişler, öğütme taşlarında kalan kum taneciklerine bağlanmaktadır.

Ayn Mallaha'da (M.Ö.10.000), 3-5 aylık bir köpek yavrusu ile gömülmüş bir kadın mezarı mevcuttur. Irak bölgesinde Pale Gavra Mağrası'nda bir köpeğin çene kemiği bulunmuştur.

Bölgede, iki tür yabani buğday karşımıza çıkıyor: einkorn ve emmer buğdayı. Ekme ve biçme yöntemleri ile her iki buğdaydan kültüre alınmış türler elde edildi. Çağdaş on sıralı buğdaylar muhtemelen kültür altına alınmış, emmer buğdayı ile diğer bir yabani ot ile birleştirilerek elde edilmiştir.

Bu dönemde toplanan tahılların artarak taşınmasının zor hale gelmesi de yerleşik yaşamı teşvik etmiştir. Yerleşmelerde yıl boyunca ya da tarım sal dönemlerde oturulur, diğer bir grup yerleşme de av hayvanlarının takibi nedeniyle geçici olarak kurulurdu.

11.000 - 10.000 calBC

P1B

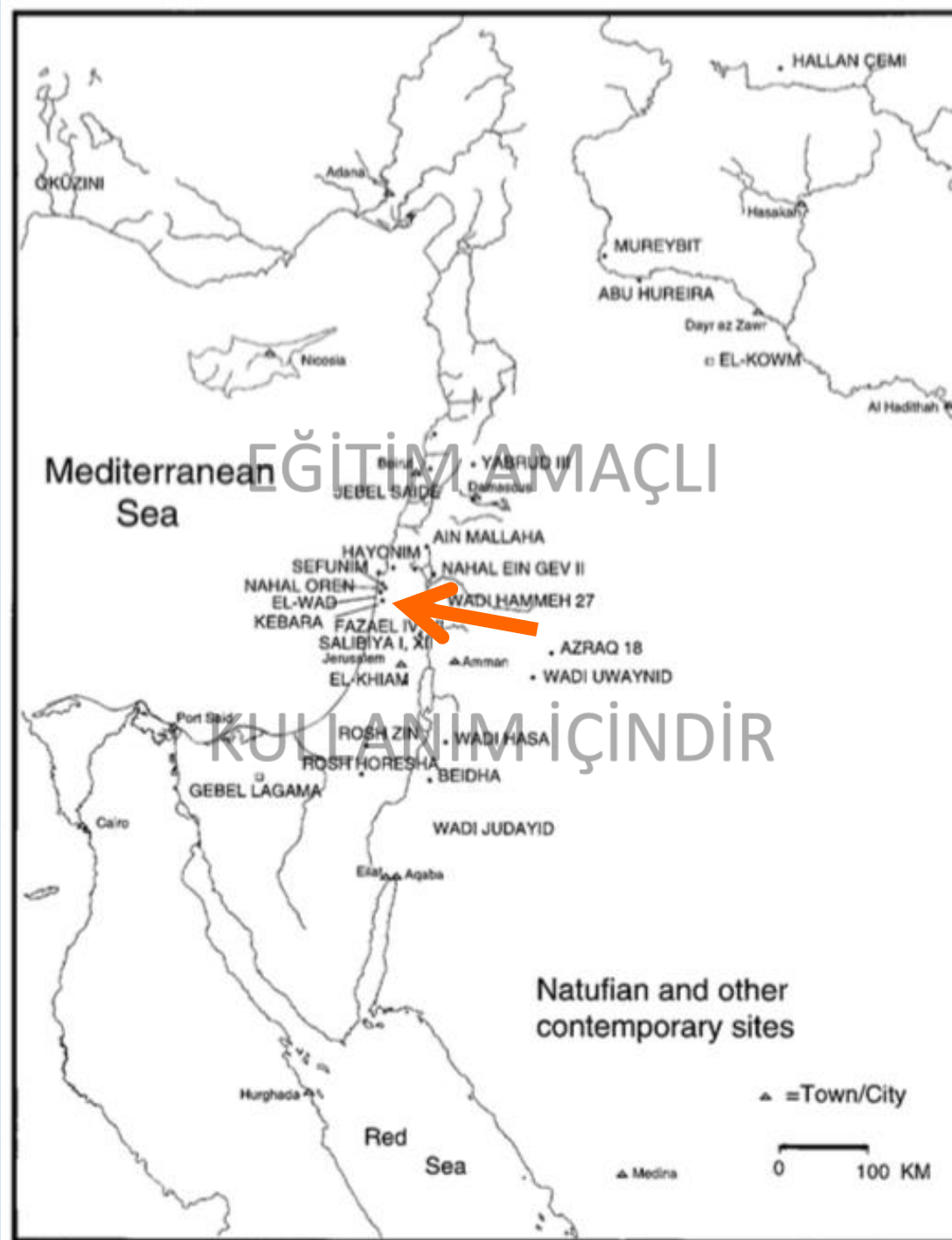
EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

**Natufyan Dönemi eserlerinden.
Hayvan biçimli sap, NaNahal
Mağarası, Mt. Carmel İsrail,
M.Ö.10. Bin**

El Wad Mağarası

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIMI ÇİNDİR

EĞİTİM AMACI

KULLANIM İÇİNDİR

El Wad
Erken Natufyan

Natufyan Deniz Kabuğu kolye, El Wad

Natuf dönemindeki yerleşimlerin genel bir değerlendirmesi:

***Yerleşimler belli dönemlerde oturulan kamp veya köy yerleşimleridir. Bunların yanısıra diğer alanlarda açıkta, mağara önlerindeki teraslarda yerleşimler mevcuttu.**

***Açıktaki yapılar, çatıları tahta direklerle desteklenen basit yuvarlak kulübeler, bunlar bazen 1 m. Den fazla yere gömülüydülerdi. Kulube içinde genellikle bir ocak mevcuttu.**

***Tabanları taşla döşenirdi. Ayn Mallaha'da bulunanlar güzel örnek oluşturur; bunların çapları 3.5 – 5 m. Arasındadır. Yaklaşık 9 adet kulübeye ait kalıntılar bulunmuş.**

***Taban altında insan iskeletleri tespit edilmiştir. Yapı dışında da gömüler tespit edilmiştir. Süs eşyasından oluşan hediyeleri var. Deniz kabuğu ve kemikten yapılmışlar.**

Zağros dağları ve eteklerinde Levant bölgesindekilere benzer çakmaktaşı aletler bulunmuş. Bilenmiş taş alet kullanımı ve açık yerleşimlere geçiş daha geç olmuştur.

M.Ö.10.000'ne tarihlenen Zavi Çemi açı yerleşimi buluntuları (k.doğu Irak) buradaki insanların yuvarlak kulübelerde yaşadığını ve öğütme taşları kullandığını belgelemektedir. Burada da süs takılı iskeletler bulunmuş.

En ilginç buluntu, 15 keçi kafatası ve 17 iri yırtıcı kuşun kemiklerinden oluşan (çoğunluğu beyaz kuyruklu deniz kartalı) kemik yığınıdır.

Kemiklerin üzerinde kemiklerin kesildiğini gösteren izler mevcut. Bu kanatların takılarak kullanıldığı bir ayini akla getirmektedir (Çatalhöyük'teki gibi)

Hayonim, Taş At Tasviri, Üst Paleolitik, Kireçtaşı

Ayn Mallaha/Eynan

1954 yılında keşfedilmiş, kurtarma kazılarını L.perrot, M.Lechevalier ve F.Valla yürütmüş.

M.Ö.10.000-8200

Galilee Denizinin 25 km. kuzeyinde.

Son buzuldan sonra iklimin ılımanlaşmasıyla göçebe gruplar

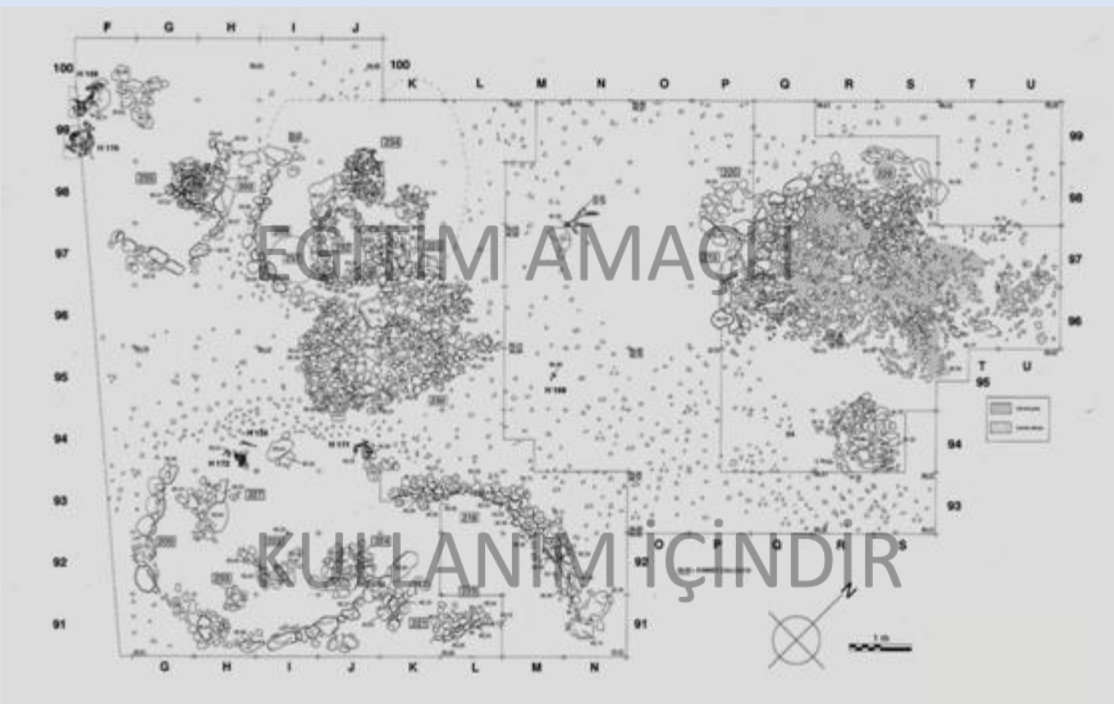
Yerleşik yaşama geçmeye başlamışlardır.

Eynan/Mallaha, Galiilee Tepeleri ve Hula gölü (Levant) arasına yer alır.

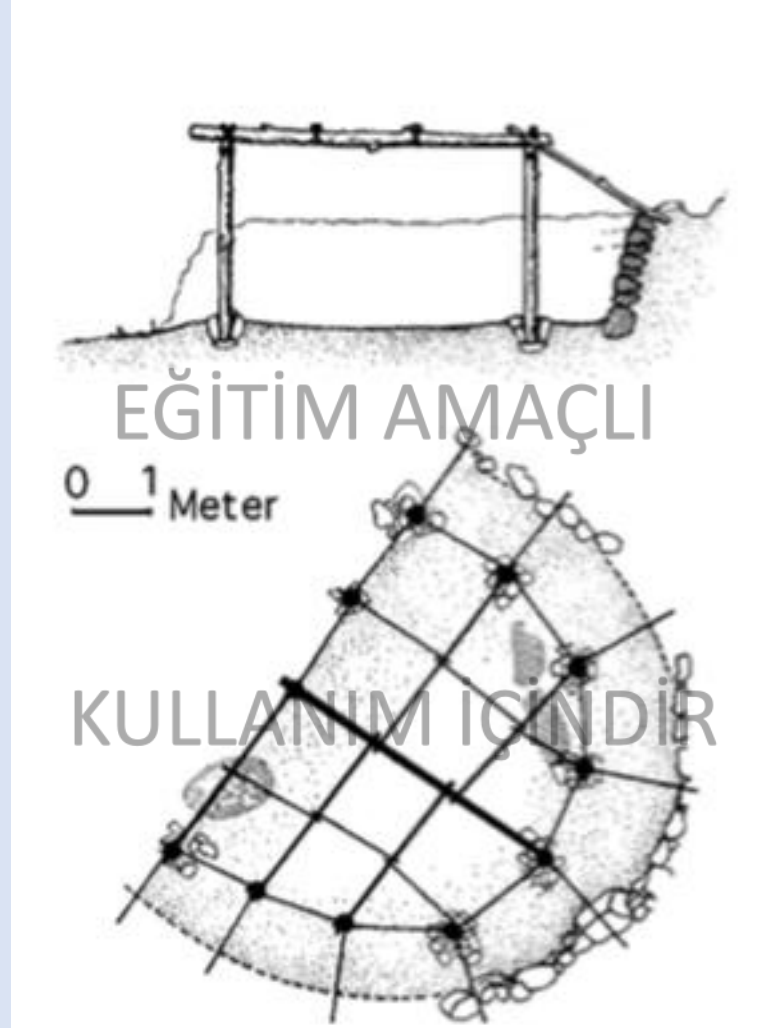
Natufyan Döneme tarihlenir.

Natufyan dönemle birlikte Doğu Karadeniz'de kalıcı siteler kurulmaya

Başlanmıştır.

Eynan, Son Natufan Safha Genel Görünüm

BÜYÜK ÖLÇEKLİ BİR NATUFYAN EVİ

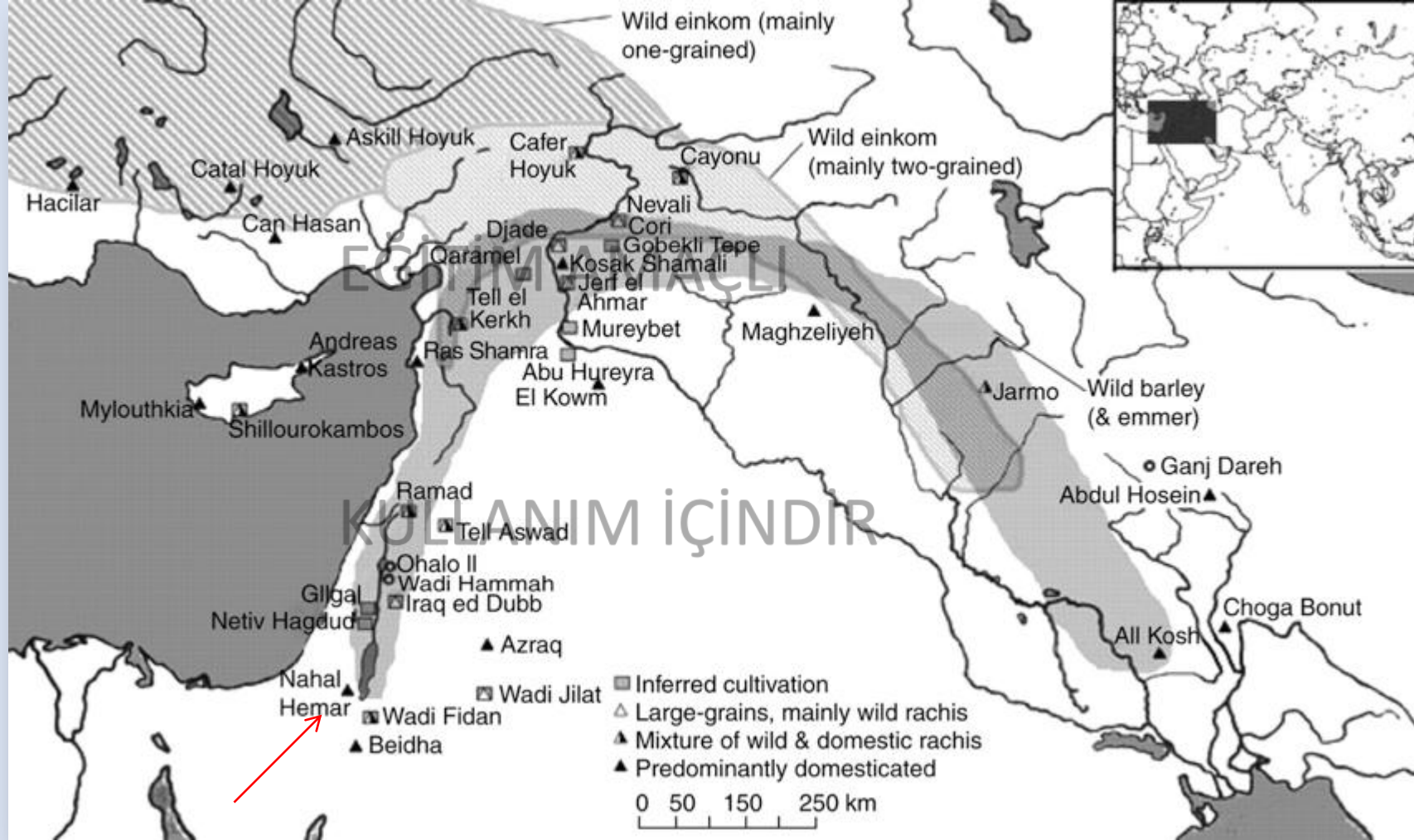
Eynan'dan iskeletler

Aileler kendi evlerine gömülmüşler.
Bir mezarda 11 erkek, kadın ve çocuk iskeleti bulunmuş.
Kabuklardan yapılmış takıları var.

NAHAL HEMAR

İsrail'de, Mt. Sedom'un kuzeydoğusunda, Ölü Denizin yakınındaki sarp bir kayalıkta yer almaktadır.

NAHAL HEMAR

Nahal Hemar Mağarası, Lut Gölü yakınlarında, kuru ortam, sepet ve dokuma parçacıkları, bocuklar ve tahta aletlerin korunmasını sağlamış.

Süslü dokuma parçaları, ağlar, tahta okuçları ve kemik ile çakmaktaşı aletler ve kültürel objeler (taş maskeler ve dekore edilmiş kafatasları) var. Malzemenin bir kısmı asfalt kaplı. Bir tür zamk, koruyucu olarak örgü sepetlerde, muhafazalarda ve bezekli dokumalarda kullanılmış.

Kafataslarında apraz desenler yapmak için kullanılmış. Kullanılan madde collagen hızla jelatine dönüşmektedir. Bölgenin kuru iklimine uygun olarak, Nahal Hemar örnekleri iyi korunmuştur. Collagen esaslı bir yapıştırıcı, Mısır'da 4000 yıl önce kullanılmıştır, boyama ve ahşap mobilyanın yapıştırılma işlemlerinde.

Nahal Hemar

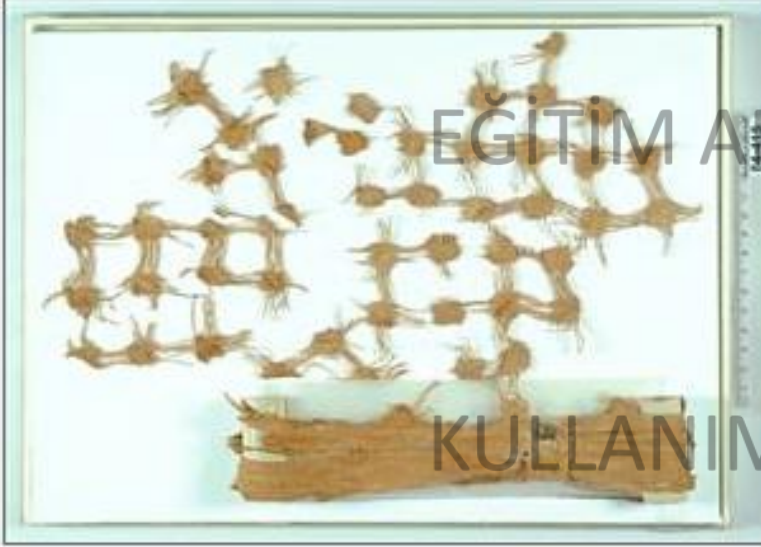

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

Nahal Hemar,
Mask

İPLİKTEN YAPILMIŞ BAŞLIK

Object's Name: Fragment Hat

Period: Pre-Pottery Neolithic B

Material: Textile

Site: Nahal Hemar

Length: 23 cm

Wide: 30 cm

Description: A Headcovering. A circular band decorated with a stone bead.

Bibliography:

Schick T. 1988. Nahal Hemar Cave-Cordage, Basketry and Fabrics.. *ATIQOT 18*: 31-43, 17-19.

Schick T.. *A Neolithic Cult Headdress from the Nahal Hemar Cave.. 25-33, 2, 4.*

IAA Number: 1984-415/1

Purchase

Additional Images

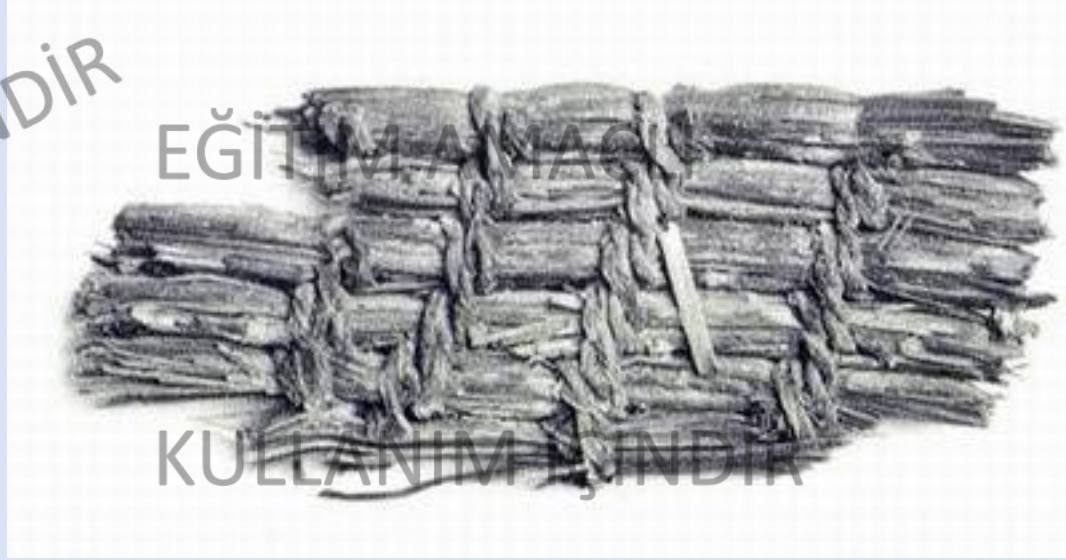

Enlarge

Bir Şaman Başlığı olmalı, 15X14.8, Flax fiber ve yeşil taş

Ahşap Alet, Nahal Hemar

Sepet Parçası, Nahal Hemar

© Z. Radovan, Jerusalem

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

Kemik Figürinler, Nahal Hemar,
PPNB M.Ö.7. Bin

NAHAL OREN

Carmel sırtının güneyinde yer alan bir prehistorik sittedir. Kazılara M.Stekelis tarafından 1942 yılında başlandı ve 1954 den 1960'a kadar kendisi ve T.Yizraeli-Noy, 1969-70 de Noy, E.Higgs ve A.Legge tarafından sürdürüldü..

© Z. Radovan, Jerusalem

KULLANIM İÇİNDİR

Mağara zemini iri kireçtaşı blokların altında olması nedeniyle, ana kazılar teras kısmında yürütüldü

BURASI NATUFYAN VE KEBARAN KÜLTÜR TABAKALARI
VEREN ÖNEMLİ
BİR YERLEŞİMDİR. 9 KATMAN BELİRLENDİ.

KEBERAN SAFHA C-14 ile
M.Ö. 18.250±350 – 15.800±300
ARASINA VERİLDİ

IX-VII Kebaran,

VI-V Geç Natufyan

IV-I PPNA ve PPNB.

EĞİTİM AMAÇLI

11

22

15

13

Nahal
Oren

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

**Kolye tanesi, Nahal Oren,
Kireçtaşı, 4.6X3.3X2.2 cm.**

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

Mercan, Nahal Oren

Taş kap, PPNA kireçtaşı, 9X50 cm

Nahal Oren

Natuf insanları, yabancı bitkileri, tahılları topluyorlardı. Natuf iskeletlerinde dişlerin aşınmış olmasının bitkisel besinlerdeki kalan kum tanecikleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, kemiklerindeki stronsiyum-kalsiyum oranı, etobur hayvanlardan çok otobur hayvanlarınkine paralellik göstermektedir.

Natuf merkezlerinde, yabancı hayvanların avlandığı anlaşılmaktadır. El-Vad ve Nahal Oren'deki hayvan kemiklerinin 100/80 ni, Ebu Hueyra'dakilerin (Fırat kıyısında) 100/65 i ceylan kemiği. Petra yakınlarında (G.Ürdün), Beida'daki ana av hayvanı keçi. Ayn Mallaha'da ise (Ürdün) ceylan 100/44, karaca, alageyik, yaban domuzu, yaban sığırı, keçi, tilki, sırtlan ve yaban tavşanı mevcut.

Şanidar Mağarası

Ralph Solecki

G. Barker

Daha önce değindiğimiz, Neandertal insanı ile ünlü Şanidar Mağarası'nda Natufian döneme ait mezarlıkta 26 mezar tespit edilmiştir. Başının çevresinde 1500 boncuk bulunan bir çocuğun mezarı mevcut.

Bir kadın mezarında da kemikten saplı, ağızı ziftle tutturulmuş çakmak taşından ağızlı bir bıçak bulunmuş. Ayrıca burada yetişkin mezarlarında çocuk iskeletleri de bulunmuş. Acaba çocuk mu kurban ediliyordu? Sorusu genellikle sorulmaktadır.

Neandertallerin sosyal organizasyonları mevzu bahis olduğunda sıkça atıfta bulunulan bir başka konu ise, Ralph Solecki'nin kazıları sırasında bulunan Neandertallerden bir tanesinin hayattayken kötü bir şekilde yaralanmasına karşın yaşamına devam edip ileriki yaşlarında vefat ettiğinin tespit edilmesiydi. Bu da sakat kalan Neandertalin geri kalan hayatı boyunca ait olduğu topluluk tarafından bakıldığına işaret ediyordu.

Sonuç olarak M.Ö.9300'lerde sona erdiği kabul edilen bu dönemin sonu ile beraber Neolitik Çağ'a geçilmiştir.